

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของเทศบาลในเขตอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

บุญทรง ไสยวงศ์*

สุรพล บัวพิมพ์**

อัมเรศ เนตาสิริ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็ก และศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลในเขตอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองเด็ก จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้ง 24 ศูนย์ ผู้ปกครองเด็ก 274 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการมาตราส่วนประมาณค่า เลือกตอบและปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด แต่ยังมีปัญหา คือ บางกิจกรรมผู้ปกครองไม่ทราบ เช่น กิจกรรมวันเข้าพรรษา วันเด็กแห่งชาติ วันพ่อ วันแม่ เป็นต้น ส่วนแนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วม คือ ควรประชุมผู้ปกครองบ้างเป็นบางโอกาสเพื่อหาแนวทางพัฒนา และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรให้ครูผู้ช่วย หรือผู้ดูแลเด็ก จัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกิจกรรมมากกว่าวิชาการและในการกำหนดกิจกรรมควรเน้นให้เหมาะสมกับเด็กในวัย 3-5 ขวบ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาล

* นักศึกษาปริญญาโท, หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต(สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

**อาจารย์, ดร. ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

***อาจารย์, ดร. ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

Involvement of Parents in Operation the Child Development Centers of the Municipalities in Muang Lampang District, Lampang Province

Boonsong Saiyawang*

Surapol Boapimp**

Ammaret Netasit***

Abstract

The purposes of this research were to study the participation of parents and to explore the problems and guidelines to develop the participation of parents in operation the child development centers of municipalities in Muang Lampang District, Lampang Province. The sample group was 274 parents of children from the child development centers. The instrument used in this research was questionnaire. Frequency, percentage, mean, and standard deviation were used to analyze data.

The results of this study were found that the participation of parents in operation the child development centers all 5 aspects were at the highest level, but there were still problems; for example, the parents did not know some activities such as Buddhist Lend Day, the National Children Day, Father's Day, or Mother's Day etc. The development guidelines for participation should be meeting some parents in some opportunities for developing and the education management of child development centers should plan learning activities focusing on the development activities more than academic and activities should be focused to suit children aged 3-5 years old.

Keywords : involvement, the child development center, municipality in the district town

*Graduated Student, Master of Educational(Educational Administration), Lampang Rajabhat University.

**Lecturer, Dr. Faculty of Education(Educational Administration), Lampang Rajabhat University.

*** Lecturer, Dr. Faculty of Education(Educational Administration), Lampang Rajabhat University.

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การพัฒนาเด็กเล็กถือเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทางการศึกษาก่อนวัยเรียนที่เด็กทุกคนพึงได้รับ เพราะถือเป็นพื้นฐานของการพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กให้เติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพโอกาสของเด็กที่จะดำเนินชีวิตได้ดีขนาดไหนจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาในช่วงเด็กเล็กซึ่งนอกจากความพร้อมของเด็กแต่ละคนแล้ว สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กเองก็มีส่วนสำคัญที่จะช่วยในการเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กอีกด้วย ดังนั้น การส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสได้รับการพัฒนาจึงเป็นแนวทางที่สามารถเตรียมความพร้อมของเด็กให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ แต่การพัฒนาเด็กเล็กยังมีปัญหาที่ต้องแก้ไขในอีกหลายส่วน ทั้งปัญหาด้านสุขภาพอนามัยของเด็ก รวมถึงสติปัญญาและความสามารถในการรู้คิด ปัญหาในด้านการอบรมเลี้ยงดู และจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็ก รวมถึงหน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริมเด็กควรจะต้องเตรียมพร้อมให้เด็กต่อเนื่อง แต่ปัจจุบันเด็กจำนวนมากที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน ยังไม่มีโอกาสได้รับการเตรียมความพร้อมเท่าที่ควร นอกจากนี้ปัญหาด้านการบริการและการจัดการในการพัฒนาเด็กด้านงบประมาณของรัฐในการพัฒนาสุขภาพอนามัยของเด็กและคุณภาพชีวิตของครอบครัวที่ยังไม่เพียงพอ งบประมาณส่วนใหญ่ใช้เพื่อรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วย มีเพียงส่วนน้อยที่ใช้ในการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค จึงทำให้อาแม่และเด็กยังไม่ครอบคลุมทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มที่ห่างไกลและกลุ่มด้อยโอกาสทางสังคม ดังนั้นโอกาสของเด็กในชนบทในการเข้ารับการศึกษาจึงไม่มีความเท่าเทียมกัน

การพัฒนาคอนที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ การศึกษา แต่สภาพการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ยังไม่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน สังคม ประเทศชาติ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนบางส่วนยังเน้นเนื้อหาไกลตัวและไม่ก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อผู้เรียน ชุมชนและองค์กรอื่นมีบทบาทค่อนข้างจำกัด ระบบการบริหารจัดการมีการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางทำให้ผลผลิตทางการศึกษาไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร(กระทรวงศึกษาธิการ,2542)

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับชีวิตในอนาคต ที่ยังต้องอาศัยการให้การสนับสนุนและความร่วมมือจากทุกฝ่าย บุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ แนวทางการจัดการศึกษาและวิธีดำเนินงาน รวมทั้งการประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาเด็กที่ถูกต้อง โดยถือว่าความร่วมมือจากทุกฝ่ายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและเพื่อเด็กไทยทุกคน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2547)

ปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษา ได้จัดให้เด็กทั้งชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 3 – 5 ขวบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กเล็ก ก่อนที่จะเข้าสู่การศึกษาในระดับสูงขึ้นไปเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของเด็กในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา การที่จะทำให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมทางการศึกษาได้นั้น จำเป็นจะต้องสร้างความพร้อมให้กับผู้ปกครองก่อนเป็นอันดับแรก และผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนบุคลากรในระบบการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเข้าใจเนื้อหาสาระ เพื่อช่วยกันประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองได้เข้าใจ ชี้แจงให้ทราบถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วม สร้างให้เกิดความรู้สึกและตระหนักถึงความเป็นเจ้าของที่จะต้องดูแลและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในท้องถิ่นของตนให้เจริญก้าวหน้า เพื่อประโยชน์โดยแท้จริงแก่เด็กเล็กซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของท้องถิ่นของตน (สุกัญญา สยามประโคน, 2552)

กระบวนการบริหารในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียน การสอนให้สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของผู้เรียน และครบถ้วนพอเหมาะกันในทุกๆ ด้าน สังคม และบ้านเมืองจึงจะมีคุณภาพ ขณะเดียวกันหากผู้ปกครองมีส่วนในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมมือช่วยเหลือก็จะ ทำให้เด็กได้เรียนรู้ในสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการให้ดำเนินชีวิตประจำวันไปด้วย การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องอาศัยความสัมพันธ์กัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ชุมชนต้องอาศัยศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ในการบริหารจัดการศึกษาให้กับเด็กเล็ก ขณะเดียวกันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็ต้องพึ่งพาอาศัยและได้รับ การสนับสนุนจากชุมชนเช่นกัน การควบคุมปัจจัยต่างๆ เพื่อให้ระบบการศึกษาสนองความต้องการและการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเข้ามามีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาทั้งในรูปของบุคคล คณะบุคคล และองค์กรต่างๆ ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ประชาชนในชุมชน องค์กร ในท้องถิ่น องค์กรบริหารธุรกิจ และหน่วยงานอื่นในชุมชน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นนโยบายของรัฐใน การพัฒนาการศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการกระจายอำนาจ ทางการบริหาร ตามกระบวนการมีส่วนร่วมก็คือ การช่วยเหลือทั้งอุดหนุนช่วยเหลือทรัพยากรทางการบริหาร ความคิด ความรู้ ความสามารถตลอดจน ร่วมบริจาคทรัพย์สินสนับสนุนกับทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมประชุมปรึกษาหารือ ในการวางโครงการ วิธี การดำเนินงาน การติดตามตรวจสอบและการดูแลรักษาในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใน ด้านต่างๆ ซึ่งระบบการศึกษาย่อมต้องการให้ประชาชน ทุกภาคทุกส่วนมามีส่วนร่วมโดยเฉพาะผู้ปกครองซึ่งมี ความใกล้ชิดกับบุตรหลานมากที่สุด (ศิริทิพย์ สิทธิศักดิ์, 2554)

ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตเทศบาลอำเภอเมืองลำปาง จำนวน 24 ศูนย์นั้น เท่าที่ผ่านมา ผู้ปกครองเด็กเล็กไม่ให้ความสนใจในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเท่าที่ควร สอดคล้องกับผลการศึกษา ของ สุวิทย์ สมบัติ (2549) พบว่าปัจจัยที่สำคัญของกระบวนการพัฒนาเด็กเล็ก คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรชุมชน กรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครอง และถ้าชุมชน ให้ความสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะส่งผลให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกิดการพัฒนา

ดังนั้น จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงาน สภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตเทศบาลอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง เพื่อนำผลจากการศึกษาไปพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเอง รวมทั้งเป็นแนวทาง ในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็ก นักเรียนระดับปฐมวัยให้ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วม สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลในเขตอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 24 ศูนย์ ผู้ปกครองเด็ก จำนวน 945 คน

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 274 คน สุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเลขสุ่ม

ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ด้านบุคลากร
3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย
4. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
5. ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็นแบบสอบถาม 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) มีรายละเอียดเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ และรายได้

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale)

ตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กในการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open-ended)

2. การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 สร้างแบบสอบถามฉบับร่างที่ได้จากการศึกษาไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแรก

2.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) จำนวน 5 ท่าน หาค่า IOC จะใช้ข้อคำถามที่มีค่า .60 ขึ้นไป

2.3 ปรับปรุงและพัฒนาให้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์

2.4 นำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช เท่ากับ .99

2.5 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ

- ความถี่ (f), ร้อยละ (percentage), ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าระดับการมีส่วนร่วมทุกกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับกิจกรรม

ที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ 3 อันดับแรก คือ มีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามการดำเนินงานในศูนย์ฯ มีส่วนร่วมให้บริการส่งเสริมสนับสนุนอาหารกลางวันสำหรับเด็ก มีส่วนร่วมในการให้บริการ การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเด็กในศูนย์ฯ และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่ากิจกรรมอื่น ๆ คือ มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในด้านต่างๆ มีส่วนร่วม

สภาพปัญหา ศูนย์เด็กเล็กบางแห่งต้องอาศัยพื้นที่ของหน่วยงานอื่น, ผู้รับผิดชอบโดยตรง ไม่ค่อยสนใจเท่าที่ควร และผู้ปกครองไม่ทราบเรื่องที่ควรพัฒนาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

แนวทางแก้ปัญหา หน่วยงานที่รับผิดชอบต้องลงมาประสานกับคณะกรรมการศูนย์ฯ และผู้ปกครอง ผู้รับผิดชอบ ผู้ดูแลเด็ก ควรช่วยกันบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปพร้อม ๆ กัน ควรให้ครูผู้ช่วย หรือผู้ดูแลเด็ก แจ้งให้ผู้ปกครองเด็กทราบว่าหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนมีอะไรบ้าง ควรมีการประชุมผู้ปกครอง เพื่อหาแนวทางพัฒนา และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ด้านบุคลากร พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายการกิจกรรมพบว่าระดับการมีส่วนร่วมทุกกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ 3 อันดับแรก คือ มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการศึกษา ประเมิน เช่น จัดทำแผนงานโครงการและงบประมาณศูนย์ฯอย่างต่อเนื่อง มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็ก มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการวัดผลประเมินผล และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่ากิจกรรมอื่น ๆ คือ มีส่วนร่วมในการเป็นตัวแทนของศูนย์ฯ ในกิจกรรมทั่วไป

สภาพปัญหา เด็กนักเรียนมีมาก แต่บุคลากรมีน้อย นอกจากการดูแลเด็ก แล้วยังมีภาระงานอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบ เช่น การจัดทำหลักสูตร สื่อ จัดอาหารว่าง อาหารกลางวัน เป็นต้น

แนวทางแก้ปัญหา ควรเพิ่มบุคลากรให้ได้สัดส่วนกับนักเรียน ควรให้ครูผู้ช่วย หรือผู้ดูแลเด็ก จัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกิจกรรมมากกว่าวิชาการ

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายการกิจกรรม พบว่าระดับการมีส่วนร่วมทุกกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ 3 อันดับแรก คือ มีส่วนร่วมในการจัดหาขยะใส่อาหารทำด้วยวัสดุที่ปลอดภัย เช่น สแตนเลส อลูมิเนียม เป็นต้น มีส่วนร่วมในการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นแหล่งแพร่เชื้อโรค และมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมภายในให้ดูสะอาด อากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเพียงพอสำหรับเด็กในการจัดกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการปรับภูมิทัศน์ภายนอกให้ดูร่มรื่น น่าอยู่ มีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็ก และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่ากิจกรรมอื่น ๆ คือ มีส่วนร่วมในการจัดหาตู้เก็บยา และเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้กับศูนย์ฯ มีส่วนร่วมในการติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรค เช่น มุ้งลวด และมีมาตรการป้องกัน ด้านสุขอนามัย และมีส่วนร่วมในการวางแผน และแนวทางปฏิบัติกรณีเด็กมีเหตุฉุกเฉินที่จะต้องดำเนินการช่วยเหลือโดยด่วน เป็นต้น

สภาพปัญหา สถานที่ไม่เป็นเอกเทศ, ศูนย์บางแห่งไม่มีรั้ว อาจเป็นอันตรายต่อเด็กได้, ไม่ค่อยมีกิจกรรมให้นักเรียนทำ และโรคติดต่อตามฤดูกาล หวัด ไข้ อากาศเกิดจากการใช้ของร่วมกัน เช่น แก้วน้ำ ขวดนม เป็นต้น, สภาพห้องเรียนเล็ก อากาศไม่ค่อยถ่ายเทและภูมิทัศน์ด้านหน้าศูนย์เด็กเล็กยังไม่ร่มรื่น

แนวทางแก้ปัญหา ควรปรึกษากับผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้รับผิดชอบโดยด่วน, ควรทำรั้ว เพื่อความปลอดภัย

ของนักเรียน, ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในวันสำคัญ เช่น วันพ่อ วันภาษาไทย เป็นต้น แล้วเชิญผู้ปกครองเด็กเข้ามา ร่วมกิจกรรมนั้น ๆ , ควรดูแลเรื่องการใช้สิ่งของร่วมกัน ของเด็กเล็ก เพื่อป้องกันโรคติดต่อ, ขยายห้องเรียนให้ใหญ่ขึ้น และจัดภูมิทัศน์ด้านหน้าศูนย์เด็กเล็กให้มีความร่มรื่นปลอดภัย

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในภาพรวมมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายกิจกรรม พบว่าระดับการมีส่วนร่วมเกือบทุกกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับ กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ 3 อันดับแรก คือ มีส่วนร่วมในการเสนอแนะปรับปรุงหลักสูตร มีส่วน ร่วมในการจัดทำสื่อและอุปกรณ์การสอนที่ทันสมัยให้กับเด็กในศูนย์ฯ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้าน วิชาการอย่างต่อเนื่องและตลอดไป และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่ากิจกรรมอื่น ๆ คือ มีส่วนร่วมในการเสนอแนะ ปรับปรุงหลักสูตร

สภาพปัญหา ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม, ไม่ทราบ ว่ามีวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรอะไรบ้าง

แนวทางแก้ปัญหา แจ้งผู้ปกครองเด็กให้ทราบว่าศูนย์พัฒนาเด็กต้องการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการพัฒนาหรือปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างไร, ควรประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียน การสอนตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ผู้ปกครองทราบ

5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในภาพรวม มีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายกิจกรรมพบว่าระดับการมีส่วนร่วมทุกกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ 3 อันดับแรก คือ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ร่วมประเมิน ร่วมแก้ไข เพื่อการพัฒนาศูนย์ฯ มีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาศูนย์ฯ มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศูนย์ฯ และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่ากิจกรรมอื่น ๆ คือ มีส่วนร่วม ในการเฝ้าระวัง ดูแลความปลอดภัย และทรัพย์สินภายในอาคารศูนย์ฯ

สภาพปัญหา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดงบประมาณ, การไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก

แนวทางแก้ปัญหา ส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานร่วมวางแผนทางบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกัน

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในภาพรวมมี ส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายกิจกรรม พบว่าระดับการมีส่วนร่วมทุกกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ 3 อันดับแรก คือ มีส่วนร่วมปรับปรุงและพัฒนา การดำเนินงาน ของเครือข่ายศูนย์ฯ มีส่วนร่วมนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการสร้างเครือข่าย มีส่วนร่วมประชุมชี้แจง วัตถุประสงค์ในการสร้างเครือข่าย และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่ากิจกรรมอื่น ๆ คือ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ตามแผน โครงการ ที่วางไว้ให้ได้คุณภาพ

สภาพปัญหา ผู้ดูแลเด็ก ไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง, ครูและผู้ปกครองไม่รู้จักกัน

แนวทางแก้ปัญหา ควรส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็ก มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง, ควรจัดเครือข่ายผู้ปกครอง ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

อภิปรายผลวิจัย

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลในเขตอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่า การมีส่วนร่วมในการนิเทศติดตาม การดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาล เป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากกว่ากิจกรรมอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการนิเทศติดตามการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ ที่เป็นการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนแนะนำให้ครูผู้สอนสามารถปฏิบัติและพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการมองรอบด้าน เข้าใจปัญหาหรือโครงสร้างของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยผู้ปกครองเด็กเล็กส่วนใหญ่มีความเข้าใจปัญหาและสามารถร่วมกันในการแก้ไขปัญหาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้

2. ด้านบุคลากรพบว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการศึกษา ประเมิน เช่น จัดทำแผนงานโครงการและงบประมาณศูนย์ฯ อย่างต่อเนื่อง เป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากกว่ากิจกรรมอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการวางแผนพัฒนาการศึกษา ประเมิน เช่น จัดทำแผนงานโครงการและงบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่องที่เป็นการกำหนด วิธีที่จะปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นมีครูผู้สอนจำนวนน้อย และสอนเด็กจำนวนมาก ผู้ปกครองจึงต้องดูแลเอาใจใส่บุตรหลาน และต้องการให้ครูจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานโครงการและงบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง และเมื่อผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานโครงการและงบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่องแล้ว จะช่วยส่งผลให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมายได้เร็วขึ้น

3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยพบว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดหาภาชนะใส่อาหารทำด้วยวัสดุที่ปลอดภัย เช่น สแตนเลส อลูมิเนียม เป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากกว่ากิจกรรมอื่นซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการจัดหาภาชนะใส่อาหารทำด้วยวัสดุที่ปลอดภัย เช่น สแตนเลส อลูมิเนียม ซึ่งภาชนะที่ใส่อาหารทำด้วยวัสดุที่ปลอดภัย เช่น สแตนเลส หรืออลูมิเนียม เมื่อนำมาใส่อาหารให้เด็กเล็กรับประทาน ทำให้เด็กไม่ได้รับสารโลหะหนักและสุขอนามัยที่ดี โดยมีข้อยืนยันจาก มอก.ว่า ภาชนะสแตนเลสมีส่วนผสมของธาตุโลหะหลัก ได้แก่ เหล็ก โครเมียม นิกเกิล และโมลิบดีนัม จากงานวิจัยพบว่า ภาชนะเครื่องครัวที่ทำจากสแตนเลสอาจให้ประโยชน์ต่อร่างกาย เพราะสแตนเลสมีส่วนผสมของธาตุโครเมียมและธาตุเหล็กซึ่งเป็นแร่ธาตุที่จำเป็นต่อร่างกาย เมื่อนำมาใช้หุงต้ม ก็อาจมีธาตุเหล่านี้นะปนออกในอาหารเพียงเล็กน้อย ซึ่งเมื่อทานเข้าไปก็จะเป็นอันตรายต่อร่างกายแต่อย่างใด แต่กลับให้ประโยชน์ต่อผู้ที่ขาดโครเมียมและธาตุเหล็ก

4. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ ปรับปรุงหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากกว่ากิจกรรมอื่นซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการเสนอแนะปรับปรุงหลักสูตร ที่เป็นเช่นนี้เพราะการปรับปรุงหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคือการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กเล็ก ผู้ปกครองต้องการดูแลเอาใจใส่ต่อการเรียนของบุตรหลาน หากนักเรียนมีการพัฒนาการที่ดี การเข้ามาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนของครูย่อมมีผลทางบวก ครูได้รับคำชมเชยในการปฏิบัติงาน แต่หากว่าการพัฒนาการของเด็กเล็กไม่เป็นที่น่าพอใจของผู้ปกครอง แน่แน่นอนว่าผู้ที่ผู้ปกครองจะเข้ามาดูแลบุตรหลานหรือแสดงความคิดเห็นเรื่องการปรับปรุงหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนของครูย่อมที่จะเกิดขึ้นเพราะความห่วงใยในด้านการเรียนของบุตรหลานนั่นเอง แต่โดยความเป็นจริงแล้วผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลาให้

กับบุตรหลานในการเรียนและช่วยเหลือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากนัก นอกจากความคิดเห็นที่มีต่อการปรับปรุงหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเชิงฝึกฝัเด็กเล็กให้กับครูในการดูแลเท่านั้น ส่วนใหญ่ผู้ปกครองจะประกอบอาชีพรับจ้าง ต้องไปทำงานต่างถิ่นมากกว่าในชุมชนของตนเอง จึงเป็นไปได้ยากที่สุดที่ผู้ปกครองเมื่อเข้าประชุมร่วมกับทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงต้องเข้ามาแสดงความคิดเห็นต่อการปรับปรุงหลักสูตรมากกว่ากิจกรรมอื่น ซึ่งส่งผลต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ ด้านครู จะรับรู้สภาพปัญหาของเด็กเล็กและสามารถแก้ไขให้เด็กเล็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ การเรียน ที่ดีขึ้น โดยการช่วยเหลือกันทุกฝ่ายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านผู้บริหารจะต้องมีความตระหนักในการคิดแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อันจะเป็นสาเหตุของการทำให้ผลการเรียนของนักเรียนไม่ดีเท่าที่ควร และคำนึงถึงความห่วงใยบุตรหลานของผู้ปกครองเป็นหลัก

5. ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนพบว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมใน การตรวจสอบ ร่วมประเมิน ร่วมแก้ไข เพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากกว่ากิจกรรมอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการตรวจสอบ ร่วมประเมิน ร่วมแก้ไข เพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการตรวจสอบยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ ประเมินคุณภาพ การศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นจุดแข็งจุดอ่อนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเงื่อนไขของความสำเร็จ และสาเหตุของปัญหา เพื่อช่วยเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยพบว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมในการปรับปรุง และพัฒนา การดำเนินงานของเครือข่ายศูนย์ฯ เพื่อตรวจสอบยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อนและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนนวัตกรรมและการปฏิบัติที่ดี ติดตามประสิทธิผลในการพัฒนาและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของการประเมินคุณภาพภายในที่ผ่านมาและการพัฒนาปรับปรุง เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานทางวิชาการของ เสนาะ ดิยาวัว (2549) ที่กล่าวไว้ว่า การวางแผนเป็นการกำหนดเป้าหมายและผลงานที่ต้องการขึ้นมาล่วงหน้าไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของงานนั้น ให้ประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1.1 ควรมีการประชุมผู้ปกครอง เพื่อหาแนวทางพัฒนา และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.2 ควรให้ครูผู้ช่วย หรือผู้ดูแลเด็ก จัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกิจกรรมมากกว่าวิชาการ
- 1.3 ควรจัดภูมิทัศน์ด้านหน้าศูนย์เด็กเล็กให้มีความร่มรื่นปลอดภัย
- 1.4 ผู้ดูแลเด็กควรแจ้งผู้ปกครองเด็กให้ทราบว่าศูนย์พัฒนาเล็ก ต้องการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างไร
- 1.5 ควรส่งเสริมให้หน่วยงาน อาทิต เทศบาล ศูนย์เด็กเล็ก และผู้ปกครองมี การพบปะวางแผนทางบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกัน
- 1.6 ควรจัดเครือข่ายผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาแยกเป็นรายด้านโดยเฉพาะ เช่น การศึกษาความพร้อมด้านวิชาการ

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตเทศบาลอำเภอเมืองลำปาง

รายการอ้างอิง

ศึกษาธิการ, กระทรวง.(2542). เอกสารประกอบการประชุมระบบการบริหารจัดการ. กรุงเทพมหานคร : เสนาธรรม. คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.สำนักงาน (2546) คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ.

สุกัญญา สยามโคณ. (2552). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

สิรินทิพย์ ลิทธิศักดิ์.(2554). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารโรงเรียนอาชีวศึกษา กรณีศึกษาเขตภาษีเจริญและเขตบางกอกใหญ่. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาลังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สุวิทย์ สมศักดิ์. (2549). กระบวนการพัฒนาเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสวนเขื่อน จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เสนาะ ตีเยาว์. (2549). หลักการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.